

ILUSTRIRANI

GLASNIK

LETNA NAROČNINA ILUSTR. GLASNIKA
KRON 8-,-, ZA DIJAKE KRON 6-,-; POSA-
MEZNE ŠTEVILKE 20 VINARJEV :: LETNA
NAROČNINA ZA NEMČIJO KRON 10-,-, ZA
DRUGE DRŽAVE IN AMERIKO KRON 13-,-

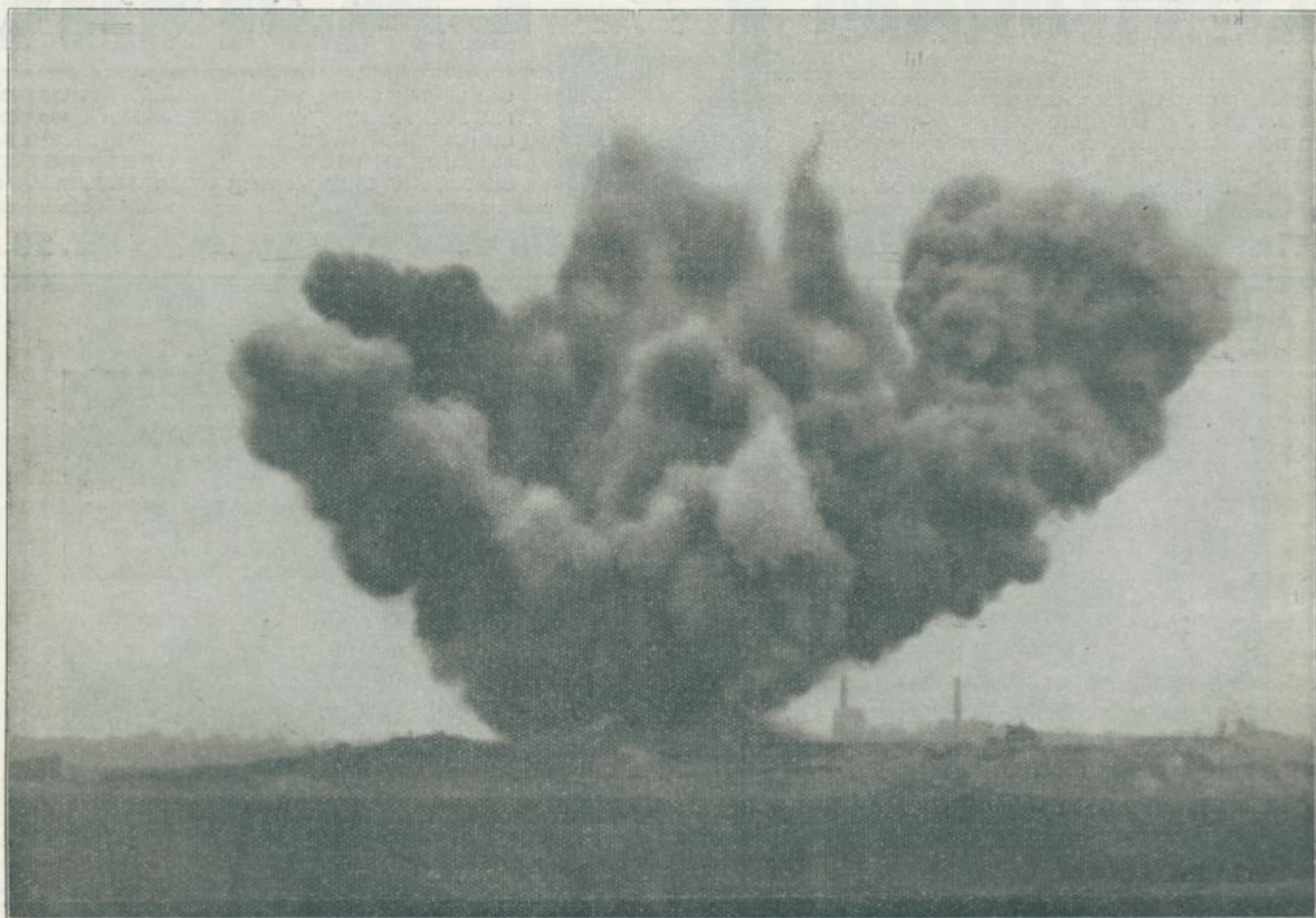
SLIKE IN DOPISI SE POŠILJAJO NA URED-
NIŠTVO ILUSTRIRANEGA GLASNIKA, KATO-
LIŠKA TISKARNA. ::: NAROČNINA, REKLA-
MACIJE IN INSERATI NA UPRAVNIŠTVO
LISTA, KATOLIŠKA TISKARNA V LJUBLJANI

LETNIK 1. * 25. FEBRUARJA 1915 * IZHAJA VSAK ČETRTEK * ŠTEV. 26.

Naglo umikanje Rusov iz Bukovine.

Eksplozija granate, izstreljene iz motornih baterij kalibra 30·5 cm. Ⓞ Krogla možnarja kalibra 42 cm. Ⓞ Podčastniki vojne bolnišnice. Ⓞ Avstrijska poljska kuhinja. Ⓞ Zadnja pomoč mornarja. Ⓞ Upor Indijcev zoper Angleže. Ⓞ Rusi v Karpatih. Ⓞ Padli junaki. Prizor iz bojev v Vzhodni Prusiji. Ⓞ Nov poraz Rusov pri Mazurskih jezerih. Ⓞ Ⓞ Boj za karpatski prelaz. Ⓞ Vojska v slikah. Ⓞ Domače slike. Ⓞ Ⓞ Ⓞ Ⓞ

Eksplozija granate, izstreljene iz motornih baterij kal. 30·5 cm.

Za črto.

(Iz rusko-japonske vojske. — Napisal G. Erastov. Prevel Ant. Žužek.)

Staro pokopališče, kjer počivajo pod vrbami-žalujkami davni mogočniki države, je bil podjeten Grk spremenil v »mestni park«. Tam je zavladovalo hrupno življenje. Pestra množica, vojaštvo v vseh mogočih uniformah, plaščih, suknjah, z ogromnimi kozaškimi kučmami, s čepicami in čakami na glavah, se sprehaja z glasnim šumom po novonarejenih stezah. Posamezne gruče sedé pri mizah, raztresenih po vsem pokopališču. Od razsvetljene jedilnice se razlega vik in krik. Na kegljišču, zbitem v naglici iz desk, ropotajo krogle. Ob starem korejskem stolpu se nahaja lopa za kinematograf; tu se shajajo štabni aristokrati pa tudi dekleta, ki poskušajo svojo srečo na bojnih tleh. Spored sestoji iz takozvanih »humorističnih« točk; kadar pride kaj posebno nedostojnega, zarežgataj gospodje zadovoljstva in dame kriče ogorčenja, da boli v ušesih. Mnoge teh »dam« sedé v družbi raznolikih adjutantov, ordonančnih in vsemu mogočemu »prideljenih« častnikov in zlivajo šampanjsko vino po mizah. In kavalirji ob njih se ponašajo s troho svoje uboge francoščine ter pripovedujejo stare, cene dovtype in opoprane zgodbe.

Vse tone v pijanem, hrupnem veselju.

In ko zadoné iz orkestra mehki akordi, spremljani od par pevcev, je staro pokopališče že čisto podobno zabavnemu vrtu kakega ruskega podeželskega mesta. Samo korejski stolp s svojimi maliki in globo-

kimi vdolbinami se mračno pnè nad pokopališče in moti veselo skupno sliko. Molčé se vzpenja v višino in mesečina obliva pozlačeno kupolo tega veličastnega nagrobnika.

S trdom se mi posreči dobiti mizico, kjer je še nekaj prostora. Sedem k dvema častnikoma. Eden, s sivimi brki, je stotnik pehote, drugi, debel in zalit v obraz, podpolkovnik istega polka. Stotnik govori, se razvema in maha z roko po zraku, medtem ko ga podpolkovnik molčé posluša in polagoma srka rdeče vino ter vmes kimaje pritrjuje.

Tri korake od nas so strnili nekaj mizic skup, da je nastala večja miza. Sem se je vsedla številnejša družba s starejšim častnikom carske garde na čelu. To omizje, ki se shaja vsak dan, je znano pod imenom »mrtvaški oder«, člani pa se nazivajo »mrličiči«, zato, ker se vsak dan do neza-vesti napijejo . . .

»Enajst let je že,« pravi stotnik, »in še sedaj nič povišanja. Še vedno stotnik! Večni stotnik! Kremnjev, Zasékin in ti ste že zdavnaj podpolkovniki in imate bataljone pod seboj. A jaz sem še zmeraj stotnik! Viš, star dečko sem že, brki, glej, mi sivé . . . Pa veš, zakaj sem še vedno stotnik? Veš? Ker sem Poljak! Da, to je! Pol-jak! . . .«

»Kaj hočeš, Vitka . . .« pravi debeluh.

»Ha! hudirja, Poljak! Da, Poljak sem!«

In stotnik se vznemirja bolj in bolj in bije s pestjo ob mizo.

»Jaz jim pokažem, da sem Poljak! Nas so prve poklicali in odpravili dalje. Vse naprej v oženj. Ha, že vem zakaj:

za karone! Dobro so računili! A mi jim pokažemo, da nosimo uniformo s častjo. Ali se spominjaš, podpolkovnik, mojega Stasje?«

»Stasja? Hm . . . Da, kakopa! Sevé se ga spominjam.«

»Do Harbina je šel z menoj. In pri slovesu mu pravim: 'Stasja', mu pravim, 'misli na moje besede, mater imej rad, materino govorico imej rad in njeno vero imej rad; jaz, Stasja, grem umret!' In jaz bom umrl, hudirja! In moj Stasja bo tudi umrl, če treba. Kakopa, hudirja! A Poljak ostanem vseeno! Ha, saj vem, kako mislijo ruski o nas, saj vem! Da smo izdajalci. Ti psi, ti gardni srakoperji, ti paraziti . . .«

»Vitka, nehaj no, za božji čas! Kaj ti pomaga? Zvrniva rajši še eno!«

»Da, pijva!«

Na »mrtvaškem odru« je najbolj glasan polkovnik generalnega štaba Nalimov, poznan, že močno utrujen salonski lev in športnik.

»Neumnost! Prazno besedičenje! Vsi skup mi nič ne veste. Japonci? Kaj pa so Japonci pravzaprav? Podgane, nič drugega! Ena sama večja bitka, in komedija je končana. Dve leti sem bil med njimi, kaj bi vam vse napovedal . . .«

Ta hip pride v družbo »Njegova Svetlost« knez Pijančič, še mlad kozaški oficir iz Petrograda, tudi eden izmed tistih, ki so bili poklicani v glavni stan.

»Slavna gospoda! Pretresujočo novico. A predvsem šampanjca! Pogrebščino tako odličnega pokojnika moramo, kar se da, dostojno praznovati. Fant! Na-ta-kar! . . . Psst!«

Prineso vina, zamaški počijo in Njegova svetlost nazorno pripoveduje, kako je pravkar zadela kap starega generala, ki bi moral drugi dan odriniti s svojo brigado v ogenj, »ker so se blagovolili preveč najesti in premočno napiti...«

Družba spremlja njegove dovtype z glasnim krohotom, in ko godci nehajo igrati, velé poklicati kapelnika. Natočijo mu šampanjca in mož pokorno trka z vsem omizjem.

»Slišite Vi,« ga na govori Nalimov, »ali poznate to-le koračnico: tramtam-tara-ra-ram-tamtam...«

»To je koračnica Duvernois (Divernuá), gospod polkovnik!«

»Da, Duvernois. Zaigrajte jo torej — za nas!«

»A to je pogrebna koračnica...«

»I, sevé, pogrebna, kakopa! Torej prosim!«

»Ne smem, žalibog! Pogrebna koračnica bi ne bila na mestu.«

»Kaj, ka-aj? Če jaz rečem, je na mestu! Baron! Razložite mu Vi!«

»Ga bom pa jaz poučil,« se vrine vmes »Njegova Svetlost« knez Pijančič.

»Slišite, gospod kapelduktin! Ali se spravite precej igrati, ali ne?! Razumete?!«

»Ali, knez Pij...«

»Molči! Za Vas nisem knez, ampak 'Svetlost'. Razumete? In če ne marate igrati, dobro, bom jaz dirigiral. — Natakar! Dve steklenici vodke in porcijo pečenege janjca k orkestru, pa hitro!«

Njegova Svetlost vstane in gre na oder. Kapelnik izgine in kmalu zadone glasovi žalne koračnice. —

Vstal sem in plačal. Šel sem počasi domov, proti ruski koloniji. Pot pelje mimo hrupnih, nabasano polnih gostilnic in beznic. Včasih odpre kdo kaka vrata in svetel žarek hušne na samotno cesto. Ko se cesta neha, obstanem pred svojim stanovanjem in potrkam. V tistem hipu zaslišim iz kitajskega mesta sem čudne, nenavadne glasove. Kakor bi bobnalo sto bobnov v rahlem taktu. In nekaj čudnega, tesnega je ležalo v tem neprestanem ropotu. Moj gospodar, star Gruzinec, odpre vrata in obstane med njimi, nastavlja ušesa.

Iz polteme se je izvila polagoma brezkončna procesija. Voz za vozom je ropotal mimo nas. Konji in mule so komaj predstavljali nogé, žalostno in enolično so škrtala kolesa na trdem tlaku.

Spredaj je jahal jezdec na belem konju.

Njegova visoka, vitka postava se je v sedlu ves čas enakomerno zibala, dvigala in padala; njegova obvezana glava se je svetlikala iz noči kakor bela krogla in se je zibala s telesom vred. Nekaj nepopisno tragičnega je bilo v tem ritmičnem gibanju, v celi, visoki postavi z belo kroglo med rameni. Kakor utelešen vojni strah se mi je zdel ta čudni vodnik črne procesije.

Obstanejo. Stopim k vozu. Razločim nekaj belega. In po krvi diši ter po nečem ostrem.

»Odkod so?« vprašam voznika.

»Iz Tiurenčena,« pravi počasi in brezbrizno.

»Mnogo?«

»O, da! Sto voz že! Ali nimate, Vaše blagorodje, trohice tobaka? Hudo se mi toži po njem.«

Dam mu cigareto. Prižgal jo je z velikim užitkom.

»Bog plačaj!... Hudo je. Deset dni in noči smo se vozili čez jarke in bregove. Koliko jih je umrlo medtem. Ravnokar, mislim, je eden tu zadaj izdihnil. Vedno me je prosil vode. Kje naj jo vzamem,

revež moj! Ko smo prišli do Liojana, že ni več prosil. Zdaj je gotovo umrl. Ko bi že bilo konec te neumne vožnje! A pravijo, da bomo morali do Mukdena. No, tako bodo vsi pomrli...«

Prvi vozovi so se zmajali in spet je jelo bobneti po kamenitem trgu. Spet je črni jezdec na belem konju ritmično odletaval v sedlu in ž njim vred bela krogla ra ramenih...

To so bile prve žrtve, ki sem jih srečal, prvi grozopolni pozdravi z bojnih poljan.

Stal sem še nekaj časa na ulici. Nankrat presekaajo grmeči glasovi nočno tišino. Iz starega pokopališča je zadonela v plamenečih taktih mazurka iz »Življenje za carja«. —

Skočil sem v hišo in se zaprl v celico. Kri mi je plala po žilah, silila mi je v glavo, prsi so bile kakor prevezane z vrvjo.

V stranski sobi so pele karte in ropotali novci po mizni ploči. Vmes smeh in kletvine pijancev, žvenketanje ubitih kozarcev.

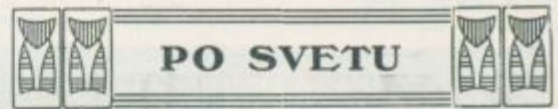
Dolgo sem sedel v mraku... Včasih se mi je zdelo, da bi planil k oknu, ga odprl in zaklical na vso moč: »Tak ne hajte! Kaj mislite vendar?...«

A na cesti je bilo mrtvaškotih. Samo topeči glasovi trobente ali srebrni trilčki korneta so se zgubili včasih sem do mene. In v okno je gledala — polna skrivnosti in polna grozot, molčeča, dušeča južna noč.

Krogla možnarja kalibra 42 cm.

O nepopisnem učinku nemških možnarjev kalibra 42 cm govori sedanja vojska dovolj jasno. Da so krogle teh možnarjev pravi velikani, dokazuje naša slika, kjer krogla precej presega odraslega človeka. Krogla je bila fotografirana na slavni razstavi v Čikagu, kjer je ves svet videl te silne možnarje, toda Angležem in Francozom vendar ni prišlo na um, da bi jih Nemci mogli porabiti proti njim.

PO SVETU

Svetovna vojska.

Na vsej karpatski vojni črti so se pretekli teden vršili vroči boji, ki so se pa za avstrijsko orožje srečno končali. Naše hrabre čete so z velikanskim samopremagovanjem vrgle sovražnika nazaj preko prelazov in kasneje odbijale vse nove ruske napade z enako nezlomljivo močjo. Trudi, ki so jih imeli pri tem naši vojaki prestati, so nepopisni, toda svoj cilj so dosegli. Gotovo je sicer, da Rusi sedaj še nikakor ne bodo odnehali in da si bodo tudi poslej skušali izsiliti pot v ogrske nižave, toda po dosedanjih sijajnih dokazih hrabrosti in sposobnosti naših čet popolnoma mirno pričakujemo prihodnjih bojev.

Popolna se mora imenovati naša zmagava Bukovina. Naše čete so nevzdržno prodirale od juža, si osvojile važno postojanko Kirlibabo, nato Kimpolung, dosegle in prekoračile Seret ter slednjič zmagovito vkorakale v glavno mesto Bukovine, v Černovice. Zmagava v Bukovini bo ugodno vplivala tudi na razvoj bojev v Karpatih.

Velik uspeh so dosegli tudi Nemci v Vzhodni Prusiji. Kakor znano, je tu stala močna ruska armada na nemških tleh. Ko so Nemci na Rusko-Poljskem začeli odločneje prodirati proti Varšavi, so jih Rusi napadli na Pruskem, da zadrže njihovo prodiranje na jugu. V devetdnevni bitki v Mazurijah, ki se je končala dne 16. februarja, se je Nemcem posrečilo pregnati sovražnika iz njegovih močno utrjenih postojank vzhodno od Mazurskih jezer. Nemci so bežeče Ruse zasledovali preko meje in so tako s krepkim udarcem vrgli sovražnika iz svoje zemlje. Po nemških poročilih so ruske izgube velikanske; število ujetnikov znaša nad 60.000 mož, zaplenjenih je pa vrhu tega še 70 topov, 100 strojnih pušk in velike zaloge vojnih potrebščin. Bojev v Mazuriji se je udeležil osebno tudi nemški cesar, in ko je bil sovražnik pregnan iz Lika, nemškega mesta, ki leži blizu ruske meje, je kmalu za svojimi zmagovitimi četami prispel vanj tudi Viljem sam.

Na zahodu še vedno ni znamenitih izprememb. Belgijo je sicer obiskalo močno angleško zračno brodogradništvo (34 aeroplanov), napadlo od Nemcev zasedena mesta z bombami in napravilo dokaj škode, toda bitka sama še vedno »stoji«. Po francoskih poročilih pride odločitev šele marca; tedaj se hočejo Angleži in Francozi pripraviti za odločilni udarec. Anglija baje napade z vso svojo vojno močjo, kar je ima na suhem in na morju, Belgijo od zahoda in severa, obenem pritisne Francija od juža. To je načrt; kako se bo izpeljal, bomo videli spomladi.

Z južnega bojišča.

(Pismo slovenskega prostovoljca.)

Kaj niste dobili mojega poročila in zahvalnega pisma, da me vprašujete, ali sem perilo prejel? Seveda sem — sicer šele po dveh mesecih, ali dobil sem ga le. V hudem artiljerijskem ognju, ko sem bil s svojim vodom takorekoč vržen smrti pred noge in ji gledal v obraz, da vidim, kdaj nam pomigne — sem dobil Vaš zavoj. Tako sem se razveselil, da sem nankrat pozabil na ogenj, da sem obrnil oko od koščenege obraza in rekel beli ženi: »Čakaj, moj čas še ni prišel!« Z največjim mirom sem odprl paket in iskal

Zadnja pomoč mornarja. Nemški mornar v nepremočljivi obleki in z rešilnim pasom, s katerim se rešuje, kadar se ladja potaplja.

pisma, pisma in poročil. Bila so stara poročila, a bila so vseeno nova.

Tako težko je pisati iste stvari dvakrat. Tedaj sem Vam v prvem veselju in navdušenju kar v svojem globokem jarku napisal pismo, polno živih slik o trenutnem položaju in svojem duševnem razpoloženju — škoda, da se je karta izgubila. Morda ste jo pa med tem dobili? Prav veselilo bi me!

Za eno stvar se Vam moram še posebe zahvaliti. Za poslano svetinjico. Ne morete si misliti, kako sem je vesel. Praznovorni nismo, ali taki majhni znaki naše vere so nam v vojski amuleti. Do zadnjega časa sem imel pri sebi neprestano rožni venec in nekolikokrat so v tistem mraku in ranih jutrih, v nemirnih nočeh in težkih dnevih lipali prsti drobne jagode in jih prebirali; ustnice niso šepetale, srce je molilo in drhtelo. Pomislite torej mojo žalost, ko lepega dne posežem v žep in — rožnega venca nikjer! Iščem in iščem, pa zastonj. V toliko in toliko strašnih urah, v tako groznicah in besnih klanjih me je spremljal... Sedaj visim z vsem na Vaši svetinjici. Moramo nekaj imeti, kar nas spremlja v boje. Videl sem pri častnikih, ki prej niso bili baš pobožni, ki se sploh niso brigali za verske zadeve ali prehajali preko njih na dnevni red, ali majhno svetinjico na urni verižici, ali podobico v cigaretni dozi, v denarnici. S kakim zaupanjem visimo na takih relikvijah, ve samo tisti, ki je sam doživel dneve, kakršne smo doživeli mi.

Sicer pa ne mislite, da sem preveč plašljiv. Vdal sem se že v začetku vojne čisto in popolnoma v božjo voljo in sedaj se moram sam sebi čuditi, s kako mirnostjo in hladnokrvnostjo sem zrl tolikokrat in tolikokrat smrti v obraz. »Preveč je drzen!« pravijo o meni moji možje. »Dekaj se! Ne dvigaj glave!« so mnogokrat vpili krog mene, le meni ni niti za trenutok prihajalo na um, da bi me mogla

Upor Indijcev zoper Angleže. »Begum«, indijski veikaš, ki je organiziral upor zoper Angleže, v uradni obleki s svojim telesnim stražnikom.

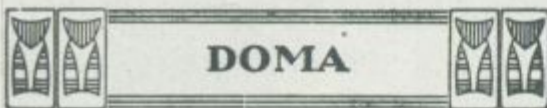
usoda dohiteti. Da, v resnici, kako čudežno me je Bog dosedaj varoval. Samo en slučaj: Bilo je pri naskoku 10. oktobra. Med gromovitimi hurá je padal na nas dež in toča krogel, so vršile bombe svoj grozoviti posel — vse okoli mene je padalo, polovica mojih ljudi; videl sem, ko se je ob meni brez vzdihla zvrnil eden mojih najdražjih mož s popolnoma prestreljeno glavo in so njegovi možgani pokrili polkrog naokoli; videl sem, ko je zadela bomba drugega in ga raznesla; tu je omahnil eden z vpitjem in vzdihom, tam je padel drugi brez glasu. Nagosto so padale krogelje krog mene od spredaj in z leve; bilo je nezmislno upati, da se vrnem iz te plohe — in vendar sem ostal!

Ali na drugem prehodu preko Drine. Ali zadnjič, ko sem v odsotnosti poveljnika stotnije poveljeval polovici stotnije. Dobim nalog, zasesti s svojimi ljudmi golo brdo. Otvorim vojno vrsto in v teku pridvim na vrh — pa so nas že imeli. Prva granata je padla za nami, druga pred nami, tretja prav v sredo med nas — in potem ena za drugo. V 5 minutah sem imel 15 ranjencev; drobci granate in vzdignjena prst so mi zbili kapo z glave — pa tudi iz te morije sem izšel zdrav. [skren pozdrav vsem...]

M. M.

Rusi v Karpatih. V Karpatih se še vedno vrše boji, v katerih se morajo Rusi vedno s težkimi izgubami umakniti. Tak prizor predstavlja naša slika. Kljub porazom vendar vztrajno poskušajo prodreti na Ogrsko.

Desetnik Franc Zanoškar,
padel na sev. bojišču.Alojzij Matko,
padel na sev. bojišču.Poddesetnik Matija Hrašovec,
padel na sev. bojišču.Desetnik Franc Jančič,
padel na sev. bojišču.Desetnik Anton Krč,
padel na sev. bojišču.Martin Krč,
umrl v ruskem ujet

DOMA

† Ivo Šijanec,

četovodja poljskega topničarskega polka št. 7, je umrl dne 26. oktobra 1914. v rezervni bolnišnici v Novem mestu v Galiciji vsled pljučnice, katero si je nakopal na severnem bojišču. Rojen je bil dne 26. decembra 1892. v Mekotnjaku pri Ljutomeru na Štajerskem. Kot učenec je vstopil l. 1906. v veletrgovino Jos. Brusa v Dol. Logatcu, Takoj ko je dovršil učno dobo, je tudi pristopil takrat ustanovljenemu »Katoliškemu izobraževalnemu društvu« in k telovadnemu odseku »Orlu«. Vsled njegove pridnosti in marljivosti je bil kmalu izvoljen pri »Katoliškem izobraževalnem društvu« za društvenega tajnika. Odslej se je še z večjo vnemo oprijel javnega društvenega življenja. Njegova zasluga je ustanovljeni »Dramatični od-

sek«, ki je bil za izobraževalno društvo neobhodno potreben. Bil je tudi izvrsten govornik. Pred vsem je bil sovražnik alkohola, ob vsaki priliki nas je opominjal: Bodite trezni in varčni! Obenem je bil predsednik logaškega okrožja »Orlov« in podpredsednik domačega odseka »Orla«. Lep zgled je bil tudi mladeničem v verskem oziru; zahajal je redno mesečno k mizi Gospodovi in si tako pripravljaj pot v večno življenje. Počivaj mirno v daljni tujini : :

† Alojzij Matko

iz Podklanca, žup. Sodražica, je bil rojen v septembru leta 1895. Želja po vojaškem stanu ga je gnala v vojake. Pri lanskem rednem naboru je z dovoljenjem staršev vstopil prostovoljno v domači 17. pešpolk, kamor se je sam prosil. Po dovršenem vežbanju je bil že v začetku oktobra 1914. poslan z drugimi novinci na bojišče v Galicijo, kjer je bil ves čas vesel in zadovoljen, kakor je staršem redno sporočal.

Dne 19. decembra ga je zadela ruska krogla v levo roko. Z bojišča je bil poslan z drugimi ranjenci v rezervno bolnišnico na Ogrsko. Za božične praznike je pisal domu, da je ranjen, a da se rana hitro zdravi ter da upa, da se bo kmalu zopet lahko vrnil na bojišče. A usoda je hotela, da je bila rana smrtonosna. Vrli junak je novega leta dan izdihnil. Doma je bil vseskozi priden, ubogljiv in zgleden mladenič.

† Anton in Martin Krč.

Anton Krč, rojen dne 12. majnika 1883. v Kokri, je služboval kot c. kr. cestar na Javorniku (Gor.). 16. avgusta je šel na bojišče z domobranskim polkom št. 27. Dne 25. oktobra ga je zadela nesreča: dobil je smrtno rano z bajonetom v trebuh. Tri dni je še živel v neki gališki bolnišnici, 28. oktobra pa je v silnih bolečinah podlegel ranam, previden z zakramenti od vojnega kurata Jožefa Ogrisa. Dva sinčka in ena hčerka so izgubili skrbnega očeta, žena zvestega moža.

Janez Ravnikar,
posestnik in obč. svetnik v
Blagovici, umrl vsled ozeblin
v bolnišnici v Sarajevu.Ivan Stopar,
padel na juž. bojišču.Četovodja Ivo Šijanec,
padel na sev. bojišču.Franc Kurnik,
padel na sev. bojišču.Anton Stazinsky,
padel na sev. bojišču.Janko Maierhofer,
župnik v Pokrčah
na Koroškem.

PODLISTEK

Lepa Blanka.

Roman. Napisal P. Zaccone. — Prevel Josip Medic.
(Dalje.)

»Tam je!« je rekla tiho.

Volkulja se je ozrla tja, kamor ji je Blanka pokazala, in je odgovorila:

»Res, in pri njem sedi gospodična Lanson.«

»Kako je lep!«

»Ali si še vedno pripravljena?«

»Bojim se.«

»Česa?«

»Vsega...«

»To so otročarije,« je rekla malo nepotrpežljivo, »in s tem lahko pokvarimo druge, zelo važne stvari. Storila sem že več, nego je bilo treba, in čeprav korak, h kateremu si me preprosila, ni brez nevarnosti, ti nisem hotela želje odbiti. Ali hočeš z njim govoriti?«

»Da.«

»Kaj mu hočeš reči?«

»Ne izprašujte me.«

»Vedno se izgovarjaš... vedno nekaj skrivaš!«

»Saj Vam povem, vse povem... le pozneje, kadar se z njim pogovorim.«

»Pazi vsaj, kaj mu boš govorila.«

»Bodite brez skrbi.«

»Torej pojdiva!«

Volkulja je hotela Blanko potegniti seboj, toda ta se ji je ustavila.

»Ah, ne tukaj, pred vsem svetom,« je dejala s strahom, »in zlasti ne pred njo!«

»Pojdiva tedaj iz dvorane, zunaj se lahko na samem pomenita. Hodi za mano, da ti pokažem pot.«

»In on? Kako bo vedel?«

»Poglej vendar!« je dejala Volkulja nepotrpežljivo. »Saj vidiš, da hoče tudi on govoriti s teboj in da gre k nama.«

Ko je Leon opazil Volkuljo, je vstal, se poslovil od Armande in se napotil proti obema ženskama. Ko je Blanka to videla, se je zazdelo, da se je naglo odločila, in je dejala:

»Dobro. Toda Vi me ne boste spremljali — sama hočem govoriti z njim, ker sme samo on slišati, kar mu imam povedati.«

»Ali mora tako biti?«

»Prosim Vas, storite tako!«

Volkulja je še šla nekaj korakov z njo in se je slednjič ustavila pred stopnicami, ki so peljale navzdol k topovom.

Toda ko je Blanka prikimala, naj se ničesar ne boji, je obenem zagledala pred seboj človeka, ki se ji je približal in jo pozorno ogledoval. Mož se ji je priklonil, ona pa je začudeno privzdignila obrvi.

»Oprostite, gospa,« je rekel neznanec spoštljivo, »ali bi Vas smel prositi za nekaj trenutkov pogovora?«

»Prosim,« je odgovorila Volkulja začudeno. »Samo jaz Vas ne poznam.«

»Ime mi je Balkam.«

»In kaj želite?«

»Če se ne motim... ste Vi pred kratkim prispeli semkaj v družbi s človekom, ki ga jaz ne poznam in ki se, kakor pravijo, imenuje gospod Morton?«

»Res je,« odgovori Volkulja.

Častniki divizijskega trena 22. (ljubljske) divizije.

Skupina divizijskega trena 22. (ljubljske) divizije.

Kmalu potem je dohitela smrt tudi njegovega brata Martina, ki je tudi oskrboval službo c. kr. cestarja na Žirovnici (Gor.). Oba sta zapustila isti dan Ljubljano. Martina se je lotila na bojišču bolezni. Dne 5. novembra je zaostal vsled slabosti za svojimi tovariši in prišel v

rusko ujetništvo v Kijev, kjer je ležal v vojaški bolnišnici do 30. novembra. Ta dan ga je rešila smrt. Zapušča ženo in sina.

Smrt obeh čvrstih, v cvetu življenja umrlih junakov ni samo oropala družine oskrbnika — ampak prinesla neizmerno žalost tudi 75 letni, v Kokri živeči materi

in tudi bratom, ki so se, akoravno po svojih poklicih raztreseni, vendar jako dobro razumeli in ljubili.

† Franc Zanoškar,

rojen v Ljubljani l. 1889., sin dobroznane kolarja na Tržaški cesti (nasproti

Št. Vid nad Waldeckom.

Slovenski črnovojniki pred vstopom v vojaško službo. Med njimi črnovojnik (X), ki je bil ranjen pri Valjevu in je sedaj zopet v bojni črti.

Bolnišnica za bojno črto.

»Res je,« je odgovorila Volkulja ostro opazovaje neznanca.

»In glejte, o tem bi Vas prosil nekaj pojasnil.«

»Toda jaz ne vem o tem ničesar.«

»Moram Vam povedati, da prihajam iz Londona in z važnim naročilom od imenitnega gospoda; zadeva je skrivna in težavna, govoriti bi mogel o njej samo z resničnim gospodom Mortonom.«

Volkulja je umolknila . . . Naenkrat je postala zamišljena in njen pogled, ki se je upiral v gospoda Balkama, je bil tako oster, kakor bi mu hotel prodreti prav do srca.

Medtem je Blanka šla po stopnicah dalje in pri vsakem koraku, ki ga je napravila, je bil njen sklep trdnejši.

Marsikaj se je zgodilo v duši uboge deklice, odkar se je srečala z Leonom; čudno se je bila medtem izpremenila; vsa njena duša se je prepustila brezmejnemu sanjam in hrepenenju brez cilja. Tisoč nemirnih misli jo je pretresalo in počasi se je nastanilo v njej novo čustvo, ki je bilo do tedaj še neznanu njenemu mlademu srcu.

V svoji otroški preprostosti ni še prav nič vedela, kako naj označi to novo razpoloženje svojega srca, vendar pa je razumela, da se bo to čustvo popolnoma polastilo njene duše in da ji bo gospodovalo vse življenje.

In še nekaj drugega je bilo.

Po nagonu, nehoté je jela razumevati, da se okrog nje gode čudne, skrivnostne stvari . . . Kamorkoli je obrnila oko, na katerokoli stran je posluhnila, je čutila samo mračne strasti; gotovo, še vedno je iskreno ljubila svojega očeta, on je bil nje edina misel, in vendar ji je včasi sredi noči prišlo nenadno vprašanje: Kdo je moj oče? Kakor pošast je vstalo to vprašanje v duši in jo plašilo.

Pod pritiskom tega strahu in nemira se je Blanka odločila za korak, ki ga je sedaj hotela izvršiti.

Hotela je, da slednjic prisije luč v meglo njenega življenja in je bila rajša na vse pripravljena, kakor bi še nadalje ostala v negotovosti, v kateri je živela.

Sedla je na enega izmed divanov, ki so bili razpostavljeni okrog topov, se oprla

s komolci na kolena in skrila obraz med dlani.

Bila je pobita in razburjena.

Čez nekaj trenutkov bo morda njeno življenje v nevarnosti, toda ona se je čutila dovolj močno in ni več trepetala.

Minilo je pet minut, ko so se oglasili koraki v bližini. Ona se je zdrznila, zadnji trepet ji je prešinil rame in potem je dvignila oči.

Pred njo je stal Leon.

X. Pogovor.

»Ne boste mi zamerili, gospodična,« je dejal Leon po kratkem premisleku, »da Vas motim v samoti, kajti rad bi vedel . . .«

Na Blankinih ustnicah se je prikazal žalosten smehlaj; mignila je mladeniču, naj sede k njej.

»Gotovo se morate čuditi, da me vidite tukaj,« je odgovorila, »in še bolj se boste začudili, če Vam povem, da sem pravzaprav zaradi Vas prišla na ta ples.«

»Zaradi mene?« je vzkliknil Leon.

»Da; zaradi Vas, gospod.«

»Kako ste mogli vedeti, da bom na

c. kr. tobačne tovarne), je služil pri 7. topničarskem polku kot četovodja. Bil je zelo priden in pošten mladenič. Ko smo se poslovili meseca avgusta na Dunajski cesti, smo si še zadnjikrat segli v roke in mu voščili, da bi Bog dal, da se zdrav vrne. Ali Bog je drugače sklenil. Takoj v prvem boju je bil zadet od šrapnela in padel kot junak za cesarja in domovino. Ni mu bilo usojeno, da bi še prišel nazaj k svojim dragim, ki jih je tako iskreno ljubil.

Sladko spavaj, dragi France, v tuji zemlji! Spomin na Te bo ohranjen!

† Ivan Stopar

doma iz Loke pri Mengšu na Gorenjskem, je padel pri Suhi gori v Srbiji. Doma je zapustil mlado, upolno ženo. Kako se je razveselil, ko je slišal in bral še na bojnem polju, da je dobil sina naslednika, ki pa ne bo nikdar poznal svojega očeta. Dragi Janez, Ti blaga, mehka, zlata duša, ki Te je moral ljubiti vsak, kdor Te je spoznal, počivaj v miru v tuji zemlji! Na svidenje — nad zvezdami

† Organist Anton Stazinsky.

Rojen je bil v Drašičih na Dolenjskem. Precej zgodaj je vstopil v orglarsko šolo v Ljubljani, katero je končal z najboljšim uspehom. Nato je prišel kot organist za stalno v Železnike. Prvo njegovo delo je bilo prenovitev cerkvenega pevskega zbora, kar se mu je tudi imenitno posrečilo. Storil bi bil še več, ko bi ga ne klicala vojaška dolžnost v službo in mu tako prekrizala vse račune. Sedaj je služil tretje leto in z radostjo smo ga pričakovali vsi — šteli smo le še dneve. Toda izbruhnil je svetovni požar in tako je moral ostati še tam. Odšel je na bojno polje s 17. pešpolkom kot poddesetnik. Z bojišča je od začetka večkrat pisal — zadnje mesece je pa popolnoma utihnil. Vzrok njegovega molka smo si razlagali na ta način, da je najbrže ujet. Toda pozneje je prišla vest, da je padel. Skoro nisem mogel verjeti. Stopil mi je pred oči: njegova močna postava, njegov vedno veseli obraz. Nemoško se mi je zdelo, da te je mogla poljubiti smrtonosna svinčenka, naš Anton! Krogla, ki je prinesla Tebi smrt, je ranila tudi nas. Za njim žaluje pevski zbor, izobraževalno društvo, telovadni odsek.

Politični kaznjenci v Sibiriji.

† Matija Hrašovec

je padel na severnem bojišču, zadet od sovražne krogle in se je moral daleč od domačih ločiti od sveta. Naj mu bo tuja zemljica lahka, v kateri počiva, ker je za ljubelega cesarja in predrago domovino žrtvoval svoje življenje! Zapušča žalujčo ženo, tri otroke in žalostne starše, sestri in brata, ki bo tudi kmalu poklican po orožje. Ker se tu na zemlji več ne bomo videli, upamo, da se vidimo enkrat gori nad zvezdami v svetih nebesih v rajskem veselju.

† Franc Kurnik

je bil rojen dne 29. oktobra 1885. v Srednji vasi pri Šenčurju. Bil je tih mladenič, mirnega in vzornega značaja. Zadnji čas je postal vnet in izvrsten igralec izobraževalnega društva v Šenčurju. Ko je odhajal na severno bojišče, je rekel svojemu pri-

jatelju z veselim obrazom, a s solznimi očmi: »Če je božja volja, se še vidimo; če ni, pa ne.« In res ga ne bomo več videli. 30. avgusta, na angelsko nedeljo, mu je sovražni šrapnel priletel v glavo in bil je takoj mrtev. — Dragi Francelj, spavaj mirno v tuji zemlji! Med prijatelji Ti bo vedno ohranjen blag spomin!

Janko Maierhofer,

župnik v Pokrčah, p. Grabštanj, pri Celovcu na Koroškem, rojen l. 1876. v grabštanjki fari. Prejšnja leta je bil znan kot dober organizator, pozneje je spisal več podlistkov, posebno zgodovinske vsebine. Na socialnih tečajih »Zveze« je predaval o stari zgodovini Slovencev, o ustoličenju, itd.

Tudi on je moral za deset tednov v Celovec in v Gradec.

plesu, o katerem pred kratkim niti sam nisem ničesar vedel?»

»Nisem sicer zanesljivo vedela, da Vas najdem tukaj, toda prepričana sem bila, da pride gospodična Lanson semkaj.«

»Armandal«

»Če bi ne bila našla Vas tukaj, bi se obrnila nanjo.«

»Toda zakaj to... kako, da...?«

»Uganili boste sami, tudi če Vam ne povem.«

Blanka si je pokrila čelo z dlanjo in je skušala premagati svojo razburjenost.

»Samo nekaj trenutkov moreva govoriti na samem,« je zopet začela hitro, »in morda se vidiva zadnjikrat. Govoriti Vam torej hočem popolnoma odkrito, da me popolnoma spoznate, vso, kakršna sem, in da me ohranite v dobrem spominu.«

»Jaz se spominjam od Vas samo dobrega,« je odgovoril Leon, »in ne bom nikoli pozabil, da se imam Vam zahvaliti za življenje.«

»Jaz se spominjam,« je rekla, »da sem Vas nekoč nepričakovano srečala in da ste mi tedaj govorili o svojem očetu.«

»No, in?«

»Bil je nesrečen. Vi ste trdili, da bi mu ena sama beseda človeka, ki ga poznam, lahko vrnila srečo in dobro ime.«

»To trdim še vedno.«

»Imenujte mi tedaj tega človeka, gospod Leon, in če je v moji moči, da ga pregovorim, tedaj bo storil, kar želite.«

»Od njega morete doseči vse, vse, kar hočete, ker Vas ljubi in Vam ne more nobene prošnje odbiti.«

Blanka je za trenutek zaprla oči in bolešno pritisnila roke na srce.

»To je moj oče, kajne?« je rekla z drhtečim glasom.

»Da, Vaš oče, Blanka,« je odgovoril Leon.

»Ali vé, da more njegova beseda nesrečnika rešiti?«

»Dobro vé.«

»In neče izgovoriti te besede?«

»Vsaj doslej... se je vedno branil...«

»In zakaj se brani?«

»Teža ne vem.«

»In vendar je moj oče dober... pošten človek... pravičnega srca, v kate-

rem nisem še nikoli zasledila sence krivice. On je spoštovanja vreden mož... to sami prav tako dobro veste, kakor jaz, gospod Leon.«

Zdelo se je, da Blanka bolj izprašuje, nego trdi; v njenih besedah je bil lahen dvom o tem, kar je govorila. Toda mladenič je molčal.

»Uboga Blanka!« je samo zamrmral.

»Zakaj me pomilujete?«

»Kdo bi Vas ne pomiloval, če vidi, kako ste mladi in kako nesrečni! Zakaj se vendar enkrat ne odločite?«

»Glede časa?«

»Da prelomite s tem življenjem, ki ga živite, da pridete iz te družbe, ki je krog Vas?«

»Kakšno življenje, kakšno družbo mislite?« je vprašala Blanka hlastno.

»Čujte... Ali mi zaupate?«

»Kako morete še dvomiti?«

»Enkrat samkrat sem Vas doslej videl, komaj Vas poznam in vendar me čudna sila privlači k Vam; če bi imel sestro, Blanka, bi hotel, da bi bila taka, kakor ste Vi.«

Podčastniki vojne bolnišnice 5/3,
med njimi g. Šarabon (X), uradnik deželne bolnice
v Ljubljani.

Avstrijska poljska kuhinja. Med kuharji Ljubljančanom dobro
znani Janez Bricelj (X), gostilničar in pleskar v Štepanji vasi.

Sebastopolj.

(Spisal L. N. Tolstoj. Prevel I. P.)
(Dalje.)

»Vso noč sem tam stal in sedaj sem prišel, da se malo odpočijem. Ali ne morete iti sami?« je rekel. »Tam je moj pomočnik, poročnik Karc, ki Vam vse pokaže.«

Stotnik je bil že šest mesecev poveljnik te baterije, ene izmed najnevarnejših, in od začetka obleganja — ko še ni bilo vse tako utrjeno — ni šel več iz utrdbe; med vojaki je slovel zaradi hrabrosti. Zaradi tega je Kalugin kar strmel, ko mu je odrekel. »To je torej slava,« si je mislil.

»Potem pojdem sam, če dovolite,« je rekel z malo posmehljivim glasom stotniku, kateri se pa ni zmenil te besede.

Kalugin ni pomislil, da je on bil vsega skupaj komaj petdeset ur na trdnjavi, dočim je bil stotnik celih šest mesecev neprenehoma tamkaj. Kalugina je še navdajala častihlepnost, želja izkazati se, upanje na nagrado, mikala ga je tudi predrznost.

Stotnik pa je vse to že preživel; izprva je hrepenel po slavi, se delal hrab-

rega, se nadejal nagrade in jo tudi prejel, ali sedaj so vsa ta izpodbujevalna sredstva izgubila svojo moč, sedaj se mu je vsa stvar zdela drugačna. Izpolnjeval je strogo svoje dolžnosti; ker je njegovo življenje bilo že tolikokrat v nevarnosti, se ni več spuščal v nevarnost, če to ni bilo zelo potrebno. Mladi poročnik, ki je pred enim tednom vstopil v baterijo in jo sedaj razkazoval Kaluginu, s katerim sta po nepotrebnem pogledavala skozi strelne line in plezala na prsobrane, je bil videti desetkrat hrabrejši nego stotnik.

Ko si je ogledal baterijo in se zopet odpravil v generalov stan, je Kalugin v temi naletel na generala, ki je s svojimi vojaškimi pismonoši šel na višine.

»Konjeniški stotnik Praskuhin,« je rekel general, »pojdite na desno stran utrdbe, ukažite drugemu bataljonu N... polka, kateri tam dela, da delo tiho popusti in se pridruži svojemu polku, ki je pod klancem v rezervi... Ali ste razumeli? Sami ga peljite k polku!«

X.

»Ali je to drugi bataljon N... polka?« je vprašal Praskuhin, ko je prihitel na lice mesta in naletel na vojake.

»Da, Vaše blagorodje.«

Mihajlov je mislil, da vpraša za stotniškega poveljnika in je zlezal iz jame; imel je Praskuhina za načelnika in je, držeč roko ob kapi, šel k njemu.

»General je ukazal... izvolite iti... hitro... in glavna stvar, kolikor mogoče tiho... nazaj, ne nazaj, temuč v rezervi,« je govoril Praskuhin in od strani opazoval sovražnikovo streljanje.

Spoznavši Praskuhina, je Mihajlov takoj povsili roko; ko je zvedel, kaj je, je dal ukaz, in bataljon se je jel gibati, pobirati puške, oblačiti suknje in odhajati.

Kdor tega ni skušal, si ne more predstavljati veselja, katero občuti človek, kadar po triurnem bombardiranju odhaja z nevarnega kraja. Mihajlov je v tem času večkrat pomislil, da je smrt neizogibna, in se je že bil sprijaznil s prepričanjem, da on več ne pripada temu svetu. Kljub temu si je moral silno prizadevati, da je zadrževal nogi — najrajši bi bil stekel, ko je korakal s Praskuhinom na čelu stotnije, odhajajoč z nevarnega mesta.

»Na svidenje! Srečno pot!« je rekel major, poveljnik drugega bataljona, kateri je še ostal v utrdbi in s katerim je Mihajlov skupaj jedel sir v jami.

»Dalje, dalje!«

»Ali ne boste hudi name, če Vam izpregovorim odkrito besedo?«

»Moj Bog, govorite vendar!«

»Ali se še spominjate tistega dne, ko sva se prvič videla?«

»Kako bi se ga ne spominjala!«

»Bilo je v zanikarni beznici... Tam sta bila dva človeka razbojniškega obraza. Njuna noža sta bila pripravljena, da se zasadita v moje prsi... in blizu pri njiju je bila ženska, ki so jo klicali za Volkuljo.«

»Vse to vem! Dalje, dalje!«

»Glejte, Volkulja je nočoj tukaj. Ali veste, kaj ima tukaj opraviti?«

»Teža mi ni povedala.«

»Tu so tudi možje iz tiste beznice. Ali veste, zakaj so prišli semkaj?«

Blanka je pozorno poslušala; njene prsi so se burno dvigale, na obrazu pa ji je ležala smrtna blodost.

Ta trenutek ni mislila na Volkuljo; tudi možje iz njene krčme ji niso bili mar. S strahom je le pričakovala, kdaj izgovori Leon ime njenega očeta.

Pri zadnjih Leonovih besedah ga je

pogledala vsa nemirna in v grozi; toda v trenutku, ko mu je ravno hotela zastaviti vprašanje, od katerega je vedela, da je odvisno vse njeno nadaljnje življenje, so se v bližini zaslišali nagli koraki. Nenadoma je stala pred Blanko Volkulja, izpremenjenega obraza, nagubanega čela in mrzlično razburjena.

»Kaj je vendar? Kaj Vam je?« je vzkliknila Blanka, še bolj prestrašena.

»Molči! Molči!« je odgovorila Volkulja.

XI. Prikazen.

Leon je izprevidel, da je pri tem pogovoru odveč, in se je oddaljil. Ko sta bili sami, se je Blanka živahno obrnila k Volkulji in jo prijela za roko.

»Glejte, zdaj sva popolnoma sami,« je rekla tiho in hitro, »govorite, ne strašite me! Kaj se je zgodilo?«

Volkulja je prisluškovala.

»Morda ni nič,« je odgovorila Volkulja raztreseno.

»Ali ste v nevarnosti?«

»Mogoče.«

»Ah, za božjo voljo, govorite vendar, povejte, kaj je! Ves čas čutim, da živim sredi strašnih ugank. Vsak hip se bojim in trepetam pred nesrečo; ne puščajte me več v tej kruti negotovosti! Sedaj hočem vse, vse vedeti!«

»Ali nisi torej ničesar sama uganila?«

»Kaj naj uganem?«

»Everard ni imel prav. Bil bi ti moral vse povedati... Ah, nič, nič!« je rekla Volkulja nenadoma. »Nemogoče je o tem govoriti... vsaj sedaj je nemogoče, toda povedala bom tvojemu očetu in jutri boš vedela vse. V tem trenutku moramo le gledati, da čim prej odideva.«

»Zakaj?«

»Potrebno je,« je rekla Volkulja nestrpnost.

»Kdo Vas sili?«

»Ah, kako trmoglav otrok si ti! Čuj tedaj: Na tem plesu je človek, ki mi je povedal čudne stvari...«

»Kaj bi se ga bali, če...«

»Saj se ne gre samo zame!« je odgovorila Volkulja. »Ta človek mi je govoril o Everardu!«

(Dalje.)

Prizor iz bojev v Vzhodni Prusiji. Nov poraz Rusov pri Mazurskih jezerih.

»Želimo Vam, da tudi Vi srečno pridete odtod! Sedaj je, kakor se kaže, malo utihnilo!«

Komaj je Mihajlov to izrekel, je začel sovražnik krepkeje streljati; menda je zapazil gibanje. Naši so odgovarjali in začela se je silna kanonada. Zvezde so visoko, pa ne posebno svetlo svetile na jasnem nebu. Bilo je temno kakor v vreči, samo streljanje in pokaње bomb je za trenotek razsvetljevalo predmete. Vojaki so šli hitro in molče ter so nehote porivali drug drugega. Med neprestanim streljanjem so se slišali njih enakomerni koraki po suhi poti, rožljanje njih bajonetov, zadevajočih se med seboj, ter vzdihovanje in molitev kakega vojaka: »Gospod! Gospod! Kakšno je!« Včasih se je zaslislalo ječanje ranjencev in klic: »Nosilnice!« (V stotniji, kateri je zapovedoval Mihajlov,

je bilo to noč samo od pušk in topov ubitih dvajset mož.) Zabliskalo se je na temnem daljnem obnebj, stražnik iz utrdbe je zaklical: »Top!« — in topova krogla je zažvižgala nad stotnijo, se zapičila v zemljo in na vse strani vrgla kamenje.

»Kako tiho gredo,« si je mislil Praskuhin, neprestano se ozirajoč nazaj in korakajoč poleg Mihajlova; »ali bi ne bilo bolje, da pobegnem naprej, kajti jaz sem dal ukaz ... Ne, mogli bi reči, da sem strahopeten. Kar bo, to bo; v vrsti pojdem.«

»Zakaj gre za menoj?« si je mislil Mihajlov. »Večkrat sem že opazil, da on prinaša nesrečo. Kako leti krogla ravno sem!«

Čez nekaj trenutkov so se srečali s Kaluginom, kateri je, pogumno rožljajoč

s sabljo, šel proti utrdbam, da bi na generalov ukaz poizvedel, kako napredujejo dela. Ko je srečal Mihajlova, si je mislil, čemu bi hodil dalje med tem strašnim streljanjem, ko lahko natančno izprašam častnika, ki je bil tam. In res mu je Mihajlov vse natančno razložil. Ko je nekaj korakov šel z njim, se je Kalugin obrnil v jarek, ki je peljal h generalovemu stanu.

»No, kaj je novega?« ga je vprašal častnik, ki je sam sedel v sobi in večerjal.

»Nič; boja ne bo več, kakor se kaže.«

»Kako, da ga ne bo? Ravno nasprotno! General je zopet odšel na višavo. Prišel je še en polk. Ali slišite — streljanje s puškami se je že pričelo. Ne hodite! Čemu je Vam treba?« je pristavil častnik, ko je opazil, da se Kalugin odpravlja.

»Jaz bi vsekakor moral biti tam,« si je mislil Kalugin; »pa saj sem danes bil že dovolj v nevarnosti. Streljanje je strašno.«

»Res je bolje, da jih tukaj počakam,« je potem pristavil glasno.

Čez dvajset minut se je povrnil general s častniki, kateri so ga spremljali. Med njimi je bil tudi junker Pest. Praskuhina pa ni bilo. Sovražnik je bil odbit in naši so zasedli prejšnje utrjene postojanke.

Ko je dobil natančnejša poročila, je Kalugin odšel s Pestom iz generalovega stanovanja.

XI.

»Vi imate krvavo suktnjo. Ali ste bili v boju?« ga je vprašal Kalugin.

»Ah, strašno! Le pomislite...«

In Pest je začel pripovedovati, kako je peljal svojo stotnijo, kako je bil stotnijski poveljnik ubit, kako je on pobil Francoza in kako bi bilo vse izgubljeno, ko bi ne bilo njega.

Glavna dogodba tega pripovedovanja, da je stotnijski poveljnik ubit in da je Pest pobil Francoza, sta bila resnična. Govoreč o podrobnostih, si je pa junker izmišljeval in bahal.

Bahal se je nehoté, kajti v vsem boju je bil nekako ometen in tako zelo zmeden, da o vsem, kar se je zgodilo, niti prav vedel ni, kje, kako in s kom se je zgodilo. Naravno je tedaj, da je hotel te podrobnosti pokazati v luči, ki je bila zanj ugodnejša. Tukaj povemo, kako je bilo.

Bataljon, h kateremu je bil junker pridejan, je bil pripravljen, da plane iz trdnjave; stal je kaki dve uri med streljanjem okrog nekega zidu. Potem je bataljonski poveljnik nekaj ukazal — stotnijski poveljniki so se jeli gibati, bataljon se je premaknil, stopil izza prsobrana, napravil nekaj korakov, se ustavil in se razvrstil po stotnijah. Pestu so ukazali, naj se postavi na desnem krilu druge stotnije.

Ne da bi bil mislil, kje je in zakaj, je šel junker pridrževaje sapo, na svoje mesto. Po hrbtu ga je prešinjal mraz; gledal je naprej v temno daljavo, pričakujoč nekaj strašnega. Sicer se mu ni bilo toliko bati, ker je streljanje utihnilo, a čudno mu je bilo vendarle, če je pomislil, da je zunaj trdnjave. Bataljonski poveljnik je zopet nekaj ukazal. Častniki so nekaj tiho izpregovorili, dali povelja in vrsta prve stotnije je izginila. Bilo je ukazano, naj se vležejo. Tudi druga stotnija se je vlegla. Pest se je vlegel ter podprl glavo z roko. Samo poveljnik druge stotnije se ni vlegel. Njegova majhna postava z golo sabljo, s katero je mahal, se je premikala pred stotnijo. Neprestano je nekaj govoril.

»Fantje, glejte na mene! Streljati nikar, temuč pojdite z bajoneti na kanalje! Ko zakličem: Hura! — pojdite za mano in se nikar ne obotavljajte! Složni bodimo, to je glavna reč... Pokažimo, da se ne borimo zastonj, ampak za očeta-carja!«

»Kako je ime našemu stotnijskemu poveljniku?« je vprašal Pest junkerja, ki je ležal zraven njega. »Kako je hraber!«

»Kakor vselej v boju,« je odgovoril junker. »Lisinovski mu je ime.«

Ta trenotek se je zabliskalo prav pred stotnijo, zaslišal se je pok, ki je oglušil vso stotnijo, visoko v zraku so se razpršili kosci bombe (čez kakih pet minut je padel tak kosec na tla in je odbil vojaku nogo). Bila je bomba iz sovražnega tabora. Da je padla med stotnijo, je

dokazovalo, da so Francozi opazili naše vrste.

»Bombe mečejo!... Kadar pridemo skupaj, boste poskusili ruske bajonete,« je izpregovoril stotnijski poveljnik tako glasno, da mu je bataljonski poveljnik moral ukazati, naj molči in ne dela takega hrupa.

Psa prijatelja. Gozdar in logar velikega gozda na Češkem sta imela vsak svojega psa jazbečarja, ki sta bila velika prijatelja. V hudem mrazu l. 1903. meseca januarja sta se psa v gozdu izgubila in ju ni bilo več. Osmi dan zatem sliši logar pasje cviljenje pred vrati, odpre in zagleda gozdarjevega psa, ki je bil ves obgrizen in shujšan. Logar je spoznal, da je moral biti pes ves čas nekje zaprt in da je stradal. Hotel je nakrmiti ubogo žival, ali pes je cvilil in mu dajal z repom in očmi znamenje, da bi mu sledil. Logar je vprašal psa po svojem psu, ta je zalajal bridko in tekel naprej, v gozd. Logar mu je sledil, meneč, da ga hoče peljati pes k njegovemu gospodarju, ali ko je hotel kreniti na pot h gozdarju, ga je silil pes naprej, globoko v gozd.

Pripeljal ga je pred jazbino. Logar je poznal po sledu v snegu, da je pritekkel pes ravno odtod k njemu in šinila mu je v glavo misel, da mora biti tu tudi njegov sultan. Pes mu je kazal na kup prsti in listja pred jazbino, ki je bil razrit. Logar je jel razkopavati kup in klicati svojega psa; res se mu je odzvalo žalostno cviljenje iz jazbine in trudoma se je privlekel sultan iz nje. Bil je še bolj zdelan kakor njegov prijatelj. Kaj sta zdaj počela, kako sta kazala logarju svoje veselje in hvaležnost, se ne da povedati; stari logar je imel solzne oči, ko je pravil gozdarju in drugim: »Glejte pasje pameti! — Izvohala sta jazbeca in ga napadla, a jazbec, močnejši od njiju dveh, je zagnal oba v kot in ju je zazidal, da bi ju izstradal. Prst je zmrznila in žival ni mogla vun. Kdo vé, kako sta se pogovarjala, si obližovala rane in poskušala vun.

»Jaz ne morem,« je rekel logarjev, »ne morem več, poginem. Če vidiš še kdaj zlato solnce in mojega gospodarja, povej, da sem poginil neslavno.«

Gozdarjev se je ojunčil: »Potrpi še malo, moje rane so se zacelile; čakaj, poskusim otajati s sapo prst, preriti se, pa pokličem svojega gospodarja.«

»Ne tvojega, pokliči mojega, šel bo hitreje, tvoj bi te ustavil doma, tvoj je gozdar in moj je logar, moj bo bolj v skrbi zame.«

»Pa pravijo,« je sklepal logar, »da nima žival razuma.«

V okopih. Približali smo se nekemu mestu, zasedenemu od sovražnikov. Izkopali smo jarke in jih močno utrdili. Navsezgodaj pride k nam vojak v tuji obleki in skoči v okope.

»Dobro jutro, gospodje, ste tukaj?«

»Kaj iščeš, sovražnik?« vprašam vohuna.

»Častnika iščem.«

Odpeljal sem sovražnika-vohuna k častniku.

»Kaj iščete tukaj?« ga vpraša častnik.

»O gospod, rad bi Vam nekaj povedal.«

»Kaj pa?«

»Tiho, gospod, da nas nihče ne sliši. Naši se pripravljajo za napad. Vrgli se bodo na vaše postojanke,« reče vohun, se ozira po okopih in nas opazuje.

»Kdaj pa?« vpraša častnik.

»Jutri zvečer. Prišel sem vam povedat, ker čutim z vami in vas imam rad. Sovražnik sem po obleki, v srcu pa vaš.«

Častnik je opazoval nemirne sovražnikove oči.

»Ne verjamem Vam,« reče častnik. »Ali pride sovražnik danes?«

»Ne,« odgovori vohun, »danes imamo slavje na čast poveljniku. Jutri bo napad.«

»Saj ni res, vohun! Ne verjamem,« reče častnik.

»Povedal sem po resnici. Pustite me zdaj, da me nihče ne opazi.«

»Izgini!«

Vohun je skočil iz okopov in izginil v bližnji gozd. Za njim se je smejal naš častnik.

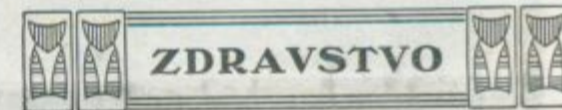
Kot blisk je švignilo povelje po okopih: »Pripravite se danes za boj.«

Pripravili smo se dobro. Do nas se je razlegala godba, izvajajoča pesmi, ki naj bi nas uspavale v brezskrbnost. A bili smo oprezni in smo nestrpnost čakali, odkod pride sovražnik. No, čakali nismo več dolgo. Opazili smo, da prihaja sovražnik skozi gozd. Slišali smo pokanje suhljadi v gozdu. Ko je trušč in godba v mestu ponehala, je sovražnik obstal in poslušal. Slišal pa ni nobenega glasu in se nam je približal bliže. Mislil je, da spimo, ker smo bili popolnoma tiho. Trdno smo držali puške in najraji bi zaklicali: »Pridite vendar, težko vas čakamo!«

Sovražnik se je približal na dvajset korakov, tedaj pa zadoni povelje našega izbornega častnika:

»Ogenj!«

Začela se je borba. Streljali smo neprestano, pokosili vrste sovražnikov, ki so poizkusili priti do naših okopov. Pa ni prišel nihče. Številni sovražnik se je obrnil in bežal pred nami. Prepodili smo ga in zavzeli mesto. Sovražnika ni bilo nikjer in tudi njegove godbe ne. Zadonela pa je iz naših grl navdušena pesem: »Bog ohrani...!«

Snaga in bolezen. Vojni čas je bil še vedno čas bolezní; najboljša pomoč proti nalezljivim boleznim pa je mir, red in snaga. Snage še ni dovolj, če so čevljički svetli in je frizura v redu, snaga se tudi ne sme ustaviti na pragu stanovanja, seči mora po hišni veži, po dvorišču, kleteh in drvarnicah, po jamah in ulicah. Kaj se je treba toliko bati kužnih bolnikov, bolezen ne skoči kar v človeka, če nima človek že kali bolezní v sebi. Marsikdo trepeče pred bolnikom, se ogiblje še ulice, kjer je bolezen, doma ima pa gnezdo bacilov. Zdravstvena oblast naj bi enkrat pregledala kleti in stranišča, vodovode. V marsikateri kleti so kupi nesnage, so živali, ki raznašajo bolezen (podgane), mokre, plesnive stene, preproge iz pajčevine. Koliko je nemarnih dvorišč in stranišč! Kjer hodi več strank na isto stranišče, bi bilo treba stranišče vsak dan izmiti z vrelim, slanim lužom. Formalin, lizoforn in vse drugo so dobri pomočki, pa za razkuženje straniščne sedeža je najboljši vroč luž, vroča kavna gošča. Kaj pomaga, če zlije kdo malo lizoforna v stranišče, pa ne skrbi za snago, ali če ga vlije cel škaf na dvorišče, ki ni pometeno, kjer ni jama prav pokrita in čista? Sploh dvorišča! Kjer je dosti partij, iztepa in stresa vsaka svoje reči, ne pomete pa vsaka za seboj; v hišah, kjer ni hišnice, se to takoj pozna. Prah se nabira v kupe, se prime zidu, postane v času bolezní nevaren, v navadnem času pa tudi ni zdravju na korist. — Ko pride smetar, nameče smeti na voz, če ne pazi, raztrese po veži in cesti, potem jih strese zopet na prostem, kjer gnijejo in razvijajo nepopisen smrad — kako vzorno vališče za vse bolezní! Smeti bi bilo treba sežgati ali sploh uporabiti za kako drugo stvar, ne za okuževanje zraka. — Za druge stvari je preveč paragrafov, za snago jih je še vedno premalo. Policijsko bi moralo biti pre-

Prijateljstvo prejkusi
se v težavi . . .
Ti meni zvest do groba,
z ljubečo roko ti ustav-
ljam vir krvavi,
zvestobi le zvestoba.

Razglednici iz III. skupine „Vojska v slikah“.

Pozdravljen mož, pozdravljen oče zlati,
zdaj si prišel, kako smo zdaj bogati,
bogastvo naše, to si ti!

SLOVENC!

Naročajte in priporočajte
domače razglednice

„Vojska v slikah“

III. skupina,

ki je najzanimivejša izmed
doslej izišlih, je pravkar izšla.

Mala skupina:

16 razglednic

stane **1 krono 20 vinarjev.**

Velika skupina:

24 razglednic

stane **1 krono 80 vinarjev.**

*Cena za trgovce, ki naroče vsaj 100 po-
samnih razglednic, K 6.— za 100 ko-
madov, pri naročilih nad 1000 komadov
K 5.— za 100 komadov, pri naročilih
nad 10 skupin 30% popusta.*

Zahtevajte v vseh prodajalnah
in trafikah le domače blago!

**Razprodaja: Upravništvo „Ilustr. Glasnika“,
prodajalna Kat. tisk. društva (prej H. Ničman)
in gosp. Samec (Petričiča nasl.) v Ljubljani.**

povedano hoditi z neko posodo pod vodovodno pipo, sploh vsaka nesnažnost okoli vodovoda, kakor izlivanje umazane vode, umivanje rok in obraza, pranje perila. Vse, kar je za vodo in okoli vode, mora biti posebno čisto. — Potem je prav čedna navada, da se pljuje po vežah, tlakih in cerkvah, se mečejo različni ogrizki in lupine po tlaku. V cerkvi bi moral zabraniti že čut spoštovanja do svetih tal pljuvanje, na ulici bi pa pljunil lahko vsak poleg tlaka ob ceste, tam se steka mokrota in uniči pljunek.

Krvavenje iz pljuč se ustavi, če vtakneš roki do kolenca v mrzlo vodo; nahod se pozdravi, če deneš roki do kolenca v toplo vodo. Za zobobol in glavobol pomaga temu mrzla, drugemu gorka kopel.

Zastrupí se krí dostikrat po svileni obleki, posebno po nogavicah; zato ni varno nositi na goli koži svilo, posebno ne, če se koža poti.

Krmežljave in zatečene oči zmoči rahloma z gobico, namočeno v mlačnem mleku; potem namoči drugo gobico v mlačni arnični raztopini (žlico arnike na kupico vode) in oči previdno izmij. Polivi na kolena in gorke kopeli za noge odvajajo kri iz glave.

Kraste in razpoke v kotu ustnic umivaj večkrat z mastnim kininovim milom in namaži z mazilom iz 1 grama resorcina, 1 grama cin-konoida in 19 gramov rumene vaseline. Otroci drgnejo take razpoke z mlado bezgovo vejico ali potegnejo z debelim robom platnene bri-

sače po njih. — Dobé se rade, če se pije na javnem vodnjaku ali v gostilni iz neumitega kozarca.

Nos, ki se sveti, ne dela nikomur veselja. Zmešaj 1-0 peruvanskega balzama, 0-5 kafe, 100-0 lavendljevega špirita, izmij nos večkrat na dan z milom in gorško vodo in namaži s špiritom. Skrbi tudi za zdrav zrak, redno delovanje čevës in želodca, uživaj dosti zelenjave.

Za hudo grížo je beljak hladilna pijača. Raztepi beljak in mu primešaj 1/8 litra vode, precedi skozi prtič in pridaj dve žlici rdečega vina.

Vročičnim, vedno žejnim bolnikom deni na jezik limonovo, s sladkorjem potreseno rezino; ko se segreje, naj jo bolnik izpljuje. Tudi v mrzli vodi namočena suha češplja hladi žejo, če jo drži bolnik v ustih, in je skoro boljše od limone.

Bolhe na gredah preženeš, če natrosiš na sadike tobačnega ali lesnega pepela.

Glodavce drevesnih korenin pokončaš najbolj gotovo z mišnico. Prereži korenje ali drugo korenje, potrosi z mišnico in nastavi v rovu, ki ga je izrila podjed v bližini drevesa. Nastavi vsak dan, dokler ne pogine škodljiva

svojat. Ako se je pojavilo več glodavcev, je treba, da nastavijo tudi bližnji sosedi, sicer bi bilo delo posameznega brezuspešno, ker bi prišle vedno nove živali.

Zalivaj drevju. V suhi pomladi potrebujejo drevesne korenine moče, ker se giblje v njih novo življenje. Starejše drevo zalij z 23—30 l vode. Da pride voda hitreje do korenin, na-

Knjigoveznica Katol. tiskovnega društva v Ljubljani, Kопitarjeva ulica 6

se priporoča za vsakovrstna knjigoveška dela
Krajevni znaki za „Orle“,
kokarde in pentlje z napisi
za društva se izgotavljajo
v najkrajšem času
po zmernih cenah.

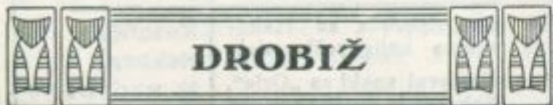
Katoliška
tiskarna
II. nadstr.

Črtanje in vezanje vsakovrstnih poslovnih knjig

Boj za karpatski prelaz.

vrtaj v krogu okoli drevesa luknje in zlij vodo vanje. Tudi za gnoj pripravi take luknje, a ne pri deblu, ampak meter ali dva daleč od debla, kakor segajo veje.

Začarano meso. Že v srednjem veku so opazili, da se je svetlikalo meso zaklane živine v temi zelenkasto, kakor se sveti trhel les. Takrat so pripisovali to vplivu čarovnije in niso hoteli uživati takega mesa. Ta prikazen, ki se vidi tudi dandanes tuintam, je dala povod k razmišljanju in preiskavam; uganko je razrešil profesor Nuš v Baselu. Bil je v neki hiši, ko so imeli na mizi sirove, za pečenje pripravljene bržole (kotelete). Med pogovorom je nastopila tema in Nuš je zapazil, da se meso svetlika. Svetloba je bila baje

tako močna, da se je videlo na uro in da so se razločili obrazi. Nuš je našel pri preiskavi okrogle, gibajoče se bacile. Meso ni kazalo nikakega znaka pokvarjenja. Nuš je dognal, da se je nabralo meso teh bacilov v mesnici, in da se je svetlikalo samo, dokler ni začelo gniti. Desinficiranje mesnice ni pomagalo, vsako meso se je nabralo bacilov, ko je bilo šest ur v mesnici. Prepil je še pospešil, da se je meso našlo bacilov. To je trajalo od Velike noči do Binkošti in je izostalo, ko so zapazili v stropu trhel tram in so ga nadomestili z novim ter zadelali zgib z mavcem.

Koliko ljudi je zapletenih v sedanjo vojsko? Nemčija in Avstro-Ogrska imata skupaj okroglo 116 milijonov 320.000 prebivalcev, evropske države pa, ki se proti nam vojskujejo, imajo skupaj kakih 235 milijonov prebivalcev. V ostalih delih sveta pride na Nemčijo še nekaj več kot 12 milijonov prebivalcev, na strani sovražnikov Nemčije in Avstro-

Ogrske pa jih je nad 567 milijonov. Vse države, ki sodelujejo pri sedanji vojski, štejejo okroglo 930 milijonov 690.000 prebivalcev, torej skoro eno milijardo. Z drugo besedo: pri tej vojski sodeluje posredno ali neposredno 53% vseh ljudi na zemlji.

Dobra kava. Popotniki, ki se vračajo iz Afrike, ne morejo prehovati burske kave. Recept je silno preprost: Na vrelo vodo stresi naenkrat zmleto kavo in cikorijo, toliko da prevre, in odstavi; ko je stalo 3 minute, vlij malo mrzle vode in precedi skozi volnen žakeljček, potem zmešaj kavo z vrelim mlekom in prevri še enkrat. Na $\frac{1}{8}$ litra kropla deni žličko kave in noževo konico cikorije, mrzle vode 2 žlici na liter kave. Kava in mleko morata biti najboljše vrste.